

***Par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam
(NAP2027) pirmo redakciju***

Biedrības “Latvijas Kūdras asociācija” (turpmāk – Asociācija) mērķis ir veicināt Latvijas kūdras ražošanas nozares attīstību, darba vietu radīšanu un kūdras resursu racionālu, videi draudzīgu un ilgtspējīgu izmantošanu, dabas daudzveidības un purvu resursu saglabāšanu. Asociācija apvieno 44 biedrus. Asociācija ir iepazinusies ar Par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (NAP2027) pirmo redakciju (turpmāk – Plāns). Asociācija nosūta savus iebildumus un priekšlikumus par Plānu.

1. Prioritāte **“Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”** (52.lpp.) pārsaucama “Teritoriju attīstība un kvalitatīva dzīves vide”, jo, ja nebūs attīstības (uzņēmējdarbības, darba vietu), nebūs arī iedzīvotāju, kuriem būs nepieciešama kvalitatīvā dzīves vide. Prioritātes aprakstā jāmaina rindkopu secība un jāsak ar 250. un 251. rindkopu - mājoklis un transports. Ja to nebūs, tad nav jēgas runāt par visu pārējo, kas šajā nodaļā iekļauts.

2. Ir pārstrādājama rinkopa “[248] Vietējo kopienu mērķtiecīgi virzīta rīcība (tāpat kā sakārtota publiskā infrastruktūra un pieejami kvalitatīvi pakalpojumi), kas balstīta uz resursu analīzes datiem par reģionu ekonomiskajām, sociālajām un ekoloģiskajām priekšrocībām, ir pamats lokālās uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu veidošanai. Savukārt energoresursu pieejamība enerģijas ražošanā ir konkurētspējīgas uzņēmējdarbības priekšnosacījums. Lai nodrošinātu vides tīrību un palielinātu reģionu energoapgādes drošību, valstij ir būtiski zinātnisko institūciju sasniegumi attiecībā uz vietējo, atjaunojamo un alternatīvo resursu plašāku izmantošanu un integrēšanu enerģijas ražošanā, kā arī ir būtiski ieviest energoefektivitātes pasākumus enerģijas patēriņa mazināšanai.”, jo tā nav saprotama. Vai domāts, ka rīcību virzīs vietējās kopienas? Un vietējās kopienas, piemēram, kāda vietējā kultūras mantojuma aizsardzībai izveidota NVO, būs rūpīgi un kvalificēti izanalizējusi datus par vietējiem resursiem (dabas resursiem, pieejamo infrastruktūru utt.) un veidos “lokālās uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu”? Vai tomēr kādas institūcijas virzīs vietējās kopienas? Rindkopa ir pārprotama. Ar “tīrību” parasti saprot vienkārši tīru vidi – telpas, ārtelpas. Savukārt, ja domāta vides kavlitāte (tīrs nepiesārņots gaiss, ūdeņi), tad tā arī jāraksta.

Pārējie Asociācijas iebildumi apkopoti tabulā.

Nr p.k.	NAP 1. redakcija	Ierosinājums labojumiem	Pamatojums
3.	[249] Latvijā ir plaši pieejami dabas resursi, kas izmantojami videi draudzīgu, viedu būvniecības materiālu radīšanai.	[249] Latvijā ir plaši pieejami dabas resursi, kas, tos izmantojot ilgtspējīgi, ir pamats reģionu attīstībai. Koksne izmantojama mūsdienīgai būvniecībai, savukārt, kūdras un sapropeļa resursi ir pamats mežsaimniecības un dārzkopības attīstībai.	Ja piemin vietējos resursus, tos nedrīkst aprobežot tikai ar būvniecību. Turklāt iespējams, šeit domāta tikai koksne, bet tas nav skaidri pateikts.
4.	[251] Transporta infrastruktūra, kas nodrošina teritoriāli vienmērīgu sasniedzamību un kvalitatīvu iekšējo mobilitāti, ir stratēģiski nozīmīgs saimnieciskās darbības un apdzīvotības resurss reģionos. Daudzu tautsaimniecības sektoru veiksmīga darbība ir atkarīga no transporta pakalpojumu nepārtrauktības. Tādēļ būtisks atbalsta faktors līdzsvarotai teritoriju attīstībai ir infrastruktūras nodrošināšana, reģionu nomales iekļaujot lielo pilsētu ekonomikas ietekmes zonās, kā arī izbūvējot pašlaik trūkstošos ceļu tīklu posmus efektīvu starpreģionu savienojumu veidošanai. Transporta infrastruktūras efektivitāte tieši iespaido konkurētspēju, uzņēmējdarbības aktivitāti un valsts attīstību kopumā, tādēļ, plānojot teritoriju attīstību un reaģējot uz sociālekonomiskās vides izmaiņām, tiks veidota koncentrēta transporta infrastruktūra, izmantojot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu.	[251] Transporta infrastruktūra, kas nodrošina teritoriāli vienmērīgu sasniedzamību un kvalitatīvu iekšējo mobilitāti, ir stratēģiski nozīmīgs saimnieciskās darbības un apdzīvotības resurss reģionos. Daudzu tautsaimniecības sektoru veiksmīga darbība ir atkarīga no transporta pakalpojumu nepārtrauktības. Tādēļ būtisks atbalsta faktors līdzsvarotai teritoriju attīstībai ir infrastruktūras nodrošināšana, reģionu nomales iekļaujot lielo pilsētu ekonomikas ietekmes zonās, pienācīgi uzturot un remontējot esošos ceļus, kā arī izbūvējot pašlaik trūkstošos ceļu tīklu posmus efektīvu starpreģionu savienojumu veidošanai. Transporta infrastruktūras efektivitāte tieši iespaido konkurētspēju, uzņēmējdarbības aktivitāti un valsts attīstību kopumā, tādēļ, plānojot teritoriju attīstību un reaģējot uz sociālekonomiskās vides izmaiņām, tiks veidota koncentrēta transporta infrastruktūra, izmantojot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu.	Apsverams, vai jābūt šai piebildei: „...kā arī izbūvējot pašlaik trūkstošos ceļu tīklu posmus efektīvu starpreģionu savienojumu veidošanai.” Diez vai tiks būvēti pilnīgi jauni ceļi situācijā, kad jau esošie netiek pienācīgi uzturēti.

Rīcības virziens “Daba un Vide” (54.lpp.)

5.Rīcības virziena “Daba un Vide” aprakstošā daļa (257.-265.rindkopa) ir jāprecizē. Klimata pārmaiņu mazināšana, protams, ir svarīgs jautājums, tomēr tas nav jāskar gandrīz katrā rindkopā, sajaucot to kopā ar citiem vides kvalitātes vai vides aizsardzības jautājumiem. Aprakstošajai daļai jābūt saistītai ar tālāk sekojošajiem uzdevumiem.

Nr p.k.	NAP 1. redakcija	Ierosinājums labojumiem	Pamatojums
6.	[256]Oglekļa mazieltipīga un klimatnoturīga attīstība, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Īstenota vides un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.	[256]Oglekļa mazieltipīga un klimatnoturīga attīstība, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Īstenota vides, dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.	Rīcības virziena mērķis iekļauj ne vien oglekļa mazieltipīgu un klimatnoturīgu attīstību, bet arī vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu un dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Tāpēc, lai izmērītu šo mērķi, nepieciešams aprakstīt ne vien mērķa sasniegšanu raksturojošos indikatorus, bet arī sasniegšanas nosacījumus. Šajā gadījumā tādi ir sabiedrības sociālās un ekonomiskās intereses. Tāpēc Rīcības virziena plānā jāiekļauj pasākumi dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas nodrošināšanai, kas mērāmi arī ar ekonomiskajiem un sociālajiem indikatoriem (ražošanas apjomi, nodarbinātība u.tml.).
7.	[258]Kvalitatīva, no tautsaimniecības radītā piesārņojuma ietekmēm pasargāta dzīves vide ir sasniedzama, mērķtiecīgi dažādojot ekonomikas attīstības iespējas, lai panāktu klimatneitrālu oglekļa mazieltipīgu	[258] Kvalitatīva, no tautsaimniecības radītā piesārņojuma ietekmēm pasargāta kompensēta dzīves vide ir sasniedzama, mērķtiecīgi dažādojot ekonomikas attīstības iespējas, lai panāktu klimatneitrālu	Piedāvājam aizstāt vārdu “pasargāta” ar “kompensēta”. Ražošanā bieži vien nav iespējams izvairīties no piesārņojuma radīšanas. Tāpēc kompensēšana nodrošina ražošanas uzņēmumu saglabāšanu nevis

	<p>ražošanu. Nulles emisiju transporta infrastruktūras veidošanā nozīmīgs ir valsts un zinātnisko institūciju atbalsts atjaunojamo energoresursu plašākai izmantošanai. Energoefektivitātes uzlabošana un fosilo energoresursu aizvietošana, izmantojot vietējos un atjaunojamos resursus, mazinās valsts atkarību no enerģijas importa un paaugstinās energoapgādes drošību.</p>	<p>oglekļa mazietilpīgu ražošanu piesārņojumu mazinošu un kompensējošu ražošanu. Nulles emisiju transporta infrastruktūras veidošanā nozīmīgs ir valsts un zinātnisko institūciju atbalsts atjaunojamo energoresursu plašākai izmantošanai. Energoefektivitātes uzlabošana un fosilo energoresursu aizvietošana, izmantojot vietējos un atjaunojamos resursus, mazinās valsts atkarību no enerģijas importa un paaugstinās energoapgādes drošību.</p>	<p>likvidēšanu, kā arī iespējas piesārņojumu samazināt un kompensēt. Oglekļa mazietilpīga ražošana nav veiksmīgs termins, jo nav skaidra jēdziena būtība. Oglekļa dioksīda (CO₂) piesaiste nozīmē procesu, kad fotosintēzes rezultātā no neorganiskajiem savienojumiem oglekļa dioksīda un ūdens, izmantojot gaismas enerģiju, tiek sintezētas organiskās vielas, kā arī skābeklis. Ogleklis ir visu organisko vielu sastāvā.</p>
8.	<p>[262] Ir nepieciešama arī atkritumu šķirošanas un pārstrādes uzlabošana, tādējādi lietderīgi izmantojot tos resursus, kuru otrreizēja pārstrāde nodrošinās ekonomikas dažādošanu un resursu efektīvāku izmantošanu. Bezatkritumu dzīvesveida popularizēšana palielinās katras resursa vienības lietderīgāku izmantošanu, kā arī mazinās vides piesārņojumu</p>	<p>Ir nepieciešama arī atkritumu šķirošanas un pārstrādes uzlabošana, tādējādi lietderīgi izmantojot tos resursus, kuru otreizēja pārstrāde nodrošinās ekonomikas dažādošanu un resursu efektīvāku izmantošanu. Bezatkritumu dzīvesveida Atkritumu šķirošanas un pārstrādes popularizēšana palielinās katras resursa vienības lietderīgāku izmantošanu, kā arī mazinās vides piesārņojumu</p>	<p>Bezatkritumu dzīvesveids ir atbalstāma kustība, tomēr Plānā, kas ir vispārīgs dokuments, uz to nav liekams galvenais uzsvars. Līdzekļi novirzāmi šķirošanas un pārstrādes attīstībai un popularizēšanai. Atkritumu apsaimniekošanas likumā lieto terminu “atkritumu pārstrāde” nevis “otreizēja pārstrāde”.</p>
9.	<p>[263] Sabiedrības pieaugošā vēlme intensīvāk izmantot dabas kapitālu ir laikus līdzsvarojama ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem un jaunākajām zinātniskajām atziņām par dabas resursu ilgtspējīgu un efektīvu izmantošanu. Lai līdzsvarotu saimniecisko darbību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu dabas kapitāla</p>	<p>[263] Sabiedrības pieaugošā vēlme intensīvāk Nepieciešamība izmantot dabas kapitālu ir laikus līdzsvarojama ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem. Ir jāņem vērā jaunākās zinātniskās atziņas par dabas resursu ilgtspējīgu un efektīvu izmantošanu. Lai līdzsvarotu saimniecisko darbību un bioloģiskās daudzveidības</p>	<p>Sabiedrība izdzīvo un attīstās, pamatojoties uz dabas resursu (dabas resursi - dabas sastāvdaļas, to skaitā gaiss, ūdeņi, flora, fauna, augsne, zemes dzīles) izmantošanu. Tādējādi to izmantošana ir ne tikai vēlme, bet arī nepieciešamība. Rindkopa nevajadzīgi sarežģīta un to nepieciešams vienkāršot.</p>

	<p>ilgtspējīgā apsaimniekošanā, šajā plānošanas periodā sabiedrībai jāvienojas par aizsargājamām dabas vērtībām un to platībām līdzsvarā ar tām dabas kapitāla sniegtajām ekonomiskās attīstības iespējām, kas būtiskas reģionu nodarbinātības saglabāšanā, vienlaikus paredzot taisnīgus kompensāciju mehānismus par aizsargājamo teritoriju un vērtību saglabāšanu.</p>	<p>saglabāšanu dabas kapitāla ilgtspējīgā apsaimniekošanā, šajā plānošanas periodā sabiedrībai jāvienojas par aizsargājamām dabas vērtībām un to platībām līdzsvarā ar tām dabas kapitāla sniegtajām ekonomiskās attīstības iespējām, kas būtiskas reģionu nodarbinātības saglabāšanā reģionos, vienlaikus paredzot taisnīgus kompensāciju mehānismus par aizsargājamo teritoriju un vērtību saglabāšanu.</p>	
10.	<p>[264] Dabas kapitāls ir pamata resurss nodarbinātībai un uzņēmējdarbībai lauku teritorijās, kas nodrošina sabiedrību ar veselīgu, drošu un kvalitatīvu pārtiku un citiem bioekonomikas produktiem un pakalpojumiem, ievērojot “vienas veselības” pamatprincipus. Tādēļ valsts atbalsts zaļā iepirkuma stiprināšanā un aprites ekonomikas ieviešanā sekmēs mazo uzņēmēju tīklošanos, īstenojot videi draudzīgu ražošanas praksi.</p>	<p>[264] Dabas kapitāls ir pamata resurss nodarbinātībai un uzņēmējdarbībai lauku teritorijās. Nepieciešams sistemātiski apzināt šos resursus un saprātīgi izmantot atbilstoši reģiona vajadzībām.</p>	<p>264.rindkopa sadalāma divās daļās. Dabas kapitāls ir visi pieejamie dabas resursi. Nav pamata dabas kapitāla jēdzienu sašaurināt tikai uz bioloģiskajiem resursiem. Tāpat, zaļais iepirkums attiecas ne tikai uz pārtiku. Par bioekonomiku un zaļo iepirkumu var būt atsevišķas rindkopas. 264. rindkopa daļēji pārklājas ar 261. rindkopu un saistīta ar 263.rindkopu. Lai panāktu tajā minēto līdzsvaru, ir jāapzina gan dabas vērtības, gan saimnieciski izmantojamie resursi. Šīs rindkopas jāmaina vietām, lai būtu loģiska secība: resursi - to izpēte – ilgtspējīga izmantošana.</p>
11.	<p>[264] Antropogēno emisiju samazināšana ir sabiedrības atbildīga rīcība, lai mazinātu apkārtējai videi radīto piesārņojumu. Tā ir iespēja mainīt ekonomikas paradigmu, veidot jaunu, oglekļa neitrālu ekonomiku, izmantojot</p>	<p>Izvērtēt rindkopas nepieciešamību</p>	<p>Šī rindkopa var asociēties ar iedzīvotāju skaita piespiedu regulēšanu, turklāt, pēc būtības pārklājas ar [258] rindkopu.</p>

	pieejamos vai radot jaunus tehnoloģiskos risinājumus ekonomikas dažādošanai.		
12.	[266] Kopējo SEG emisiju intensitāte pret IKP	Indikators izslēdzams	Šāda indikatora izmantošana var nepamatoti kavēt tautsaimniecības attīstību. Piemēram, nepieciešams īslaicīgi palielināt emisijas, lai nākotnē tās samazinātu
13.	[268] Gaisa piesārņojuma % samazinājums: ...	Indikators izvērtējams	Vai Plānā, kas ir vispārīgs dokuments, ir jānorāda precīzi skaitļi ar divām zīmēm aiz komata?
14.	[271] Labvēlīgā aizsardzības stāvoklī aizsargājamo biotopu īpatsvars	Indikators izvērtējams	Pašlaik dabas aizsardzības sektora rīcībā nav pietiekamu datu, lai izvērtētu biotopu stāvokli. Jābūt skaidrai metodikai un pietiekamiem datiem, līdzšinējā pieeja ir viegli interpretējama. Līdz ar to šāds indikators ir apšaubāms.
15.	[272] Lauku putnu indekss	Indikators izslēdzams	Nav ticami izmērāms jo liela mērījumu nenoteiktība un iespējamās lielas mērījumu kļūdas. Nav pārbaudāms un viegli manipulējams
16.	[273] Meža putnu indekss	Indikators izslēdzams	Nav ticami izmērāms jo liela mērījumu nenoteiktība un iespējamās lielas mērījumu kļūdas. Nav pārbaudāms un viegli manipulējams
17.	[274] Tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izmantojot klimata tehnoloģiju atklājumus, un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībai uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību	[274] Tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izvērtējot un izmantojot klimata tehnoloģiju atklājumus, un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībai uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību	Tehnoloģijas pirms izmantošanas jāizvērtē, jo, piemēram CO ₂ noglabāšana zemes dziļēs nav atbalstāma.
18.	[278] Aprites ekonomikas, t.sk. ekodizaina, principu piemērošana dažādos tautsaimniecības sektoros vietējo resursu efektīvākai un pilnīgāi izmantošanai,	Aprites ekonomikas, t.sk. ekodizaina, principu piemērošana dažādos tautsaimniecības sektoros vietējo resursu efektīvākai un pilnīgāi izmantošanai.	Bezatkritumu ražošanas panākšana un ekoloģiskās pēdas nospieduma mazināšana jau nozīmē resursu efektīvāku un pilnīgāku izmantošanu.

	beztkritumu ražošanas panākšanai un ekoloģiskās pēdas nospieduma mazināšanai	beztkritumu ražošanas panākšanai un ekoloģiskās pēdas nospieduma mazināšanai	
19.		Indikatori jāpapildina ar jaunu Indikatoru: „Platība, kurā veikta ģeoloģiskā kartēšana”. Mērvienība: ha vai km ² . Mērķa vērtības atstājam valsts sektora ziņā, ņemot vērā pieejamos resursus.	Nepieciešams novērtēt uzdevumā [279] paveikto.
20.	[282] Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus un pasākumus labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā	Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot zinātniski pamatotus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus un pasākumus labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā, izvērtējot sabiedrības ekonomiskās un sociālās intereses. Mērķa indikatorus papildināt ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu platību īpatsvaru.	Pieņemot lēmumus par bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem jāņem vērā sabiedrības sociālās un ekonomiskās intereses.
21.	[284] Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un CO₂ piesaistes pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, vienlaikus nodrošinot zinātniski pamatotu bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību Dzēst indikatoru – putnu indeksi. Papildināt ar Meža resursu monitoringa datiem.	Arī bioloģiskās daudzveidības aizsardzība var dot savu ieguldījumu SEG emisiju samazināšanā.
22.	[285] Sabiedrības uzvedības modeļu un paradumu maiņas veicināšana un izpratnes	Veicināt sabiedrības izpratni par vides aizsardzības resursu ilgtspējīgas	Panākt sabiedrības uzvedības modeļa maiņu “balstoties uz vides stāvokļa monitoringa

	<p>par vides un dabas jautājumiem veidošana ilgtspējīgas un kvalitatīvas dzīves vides panākšanai, balstoties uz vides stāvokļa monitoringa datiem</p>	<p>apsaimniekošanas jautājumiem, uzvedības modeļu un paradumu maiņu, lai, panāktu ilgtspējīgas un kvalitatīvas dzīves vidi.</p>	<p>datiem” nav iespējams. To var panākt, informējot sabiedrību, kā arī izmantojot likumdošanas un finanšu instrumentus. No vides monitoringa datiem var tikai izdarīt secinājumus par vides stāvokli. Ja uzdevums tiek saglabāts, tas pārformulējams.</p>
--	---	---	---

Ar cieņu,

Valdes locekle

I.Krīgere